

GÜNÜMÜZDE BAZI MARJİNAL MEHDÎ TİPLEMELERİ VE SÖYLEM ANALİZLERİ

Murat AKIN
Dr. Öğr. Üy., Bülent Ecevit Ü. İlahiyat F.
makin119@hotmail.co.uk
<https://orcid.org/0000-0003-1276-9215>

Öz

İslam'ın temel kaynakları olan Kur'an ve sünnet, bazen bir takım kişi ve gruplar tarafından ulaşmak istedikleri amaç ve gayeler doğrultusunda kullanılmaktadır. Bununla beraber bu iki kaynak bazı kişiler tarafından zamanla insanları etkilemek veya saflarına çekmek arzusuyla rüya, ilham, keşif, keramet ve bazı yayınlarla işlevsiz hale getirilmektedir. Bu yöntemi, bilinen büyük yapılardan ayrı bazı marjinal tipler de kullanmaktadır. Bunlardan insanlığın kurtuluşu için kendilerini birer ruhanî otorite olarak kabul eden Adnan Oktar, Serdar Çiftçi, İskender Evrenesoğlu ve benzerleri, dini bilgiyi aktarmada subjektif tecrübeleri dinin birer kaynağı olarak görmektedirler. Aynı zamanda kendilerini huzurun kaynağı olarak göstermektedirler. Halbuki tarih boyu bu iddialarda bulunan yüzlerce kişi gelip geçmesine rağmen, onların dedikleri huzur ortamı oluşmadı aksine bunların kendileri huzursuzluğun sebebi oldular. Şu an bile çalışmamızda isimlerini belirttiğimiz kişiler, onlarca mağdur aile oluşturmuş olup hukuki soruşturmaları devam etmektedir. Nihayetinde bu tipler İslam alemine birlik ve huzur yerine tefrika ve buhranlı yaşam sunmaktadırlar. Çalışmamızda gün geçtikçe sayıları katlanan bazı marjinal mehdî tiplerini ve söylemlerini analiz etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Kelâm, Mehdî, Oktar, Evrenesoğlu, Çiftçi.

SOME MARGINAL MAHDI TYPOLOGIES AND DISCOURSE ANALYZES

Abstract

The Qur'an and sunnah, the main sources of Islam, happen to be used in favour of personal goals and intentions for some people and/or groups to achieve. However, in order to influence people and to bring them to their fronts these two sources by means of dreams, oracles, prophecies and some publications become eventually dysfunctional. Some marginal types, apart from large familiar structures, are using this method as well. Adnan Oktar, Serdar Ciftci, Iskender Evrenesoglu, and so on, who define themselves as spiritual authority for the salvation of mankind, regard their subjective experiences as a source of religion in the transmission of religious knowledge. At the same time they introduce themselves as the source of peace. Despite hundreds having been in the same allegation throughout the history, none brought any peace, yet they themselves were the cause of trouble. Even now, the aforementioned names in our work, victimised dozens of families and their legal investigations are still ongoing. Ultimately, these typologies offer nothing but dissension and depression to Islamic world instead of peace and unity. We intend to analyse some of these day-by-day-multiplying marginalised Mahdi typologies and their discourses.

Keywords: Kalam, Mahdi, Oktar, Evrenesoglu, Ciftci.

Atf: Akın, Murat. "Günümüzde Bazı Marjinal Mehdî Tiplerini Ve Söylem Analizleri". *Kader* 16/1 (Haziran 2018): 66-88.

Summary

The concept of mahdism, which was discussed in the history of Islam and can even be traced back to pre-Islamic period, is still being debated today and continues to be regarded by some to be related to 'belief'. Since no evidence exists with certainty, this issue was not included in *'aqīda* books of early Islamic period.

Mahdism should actually be considered from an ideological, sociological, psychological and even an economic in addition to a theological perspective. Today, we often see a lot of people who use mahdism as a tool of rant, and as something that occupies people's daily lives with different delusions. We can also see a constant increase in the number of people who are resorting to Mahdism to keep themselves busy. In our study; we will attempt to analyze Adnan Oktar, Iskender Evrenseloglu and Tuncer Ciftci, who are considered to be marginalized mahdi typologies, who have a number of followers that keeps increasing day by day, and we will attempt to analyse their discourse.

In the past and today, the discourse of Mahdism is centered on the claim that the Mahdi is a descendant of the Prophet, either of Fatima or her son Hasan, and there are even rumors that he will have the same name of the Prophet and his father will also have the same name of the Prophet's father. We should point out that just like those made the same claims of being the Mahdī several centuries ago did not succeed in bringing peace to the world, the ones having the same claim today have not been progressing in doingso. We should also underline that it's not a superiority to be a descendant of the Prophet. For, even some of the Prophet's own uncles were his enemies. Besides, this logic represents the false idea, pride of ancestry in *Jahiliyya* era. Opposingly, Islam has been in fight with this idea by emphasising that the true supremacy is with *taqwā*.

Despite different theories on the origin of Mahdism, its final version has been formed by the Shiite cultural and social evolution. Followingly, Imāmī Shiite accepted mahdism as one the primary attribute of their Imams. When we analyze today about the typology of the Mahdi it can be observed that it is majorly a Shiite concept, rather than Sunni.

We see from the marginalized mahdi typologies today that religion is being abused extensively as a reference to prove their legitimacy. However, in order something to be within the boundaries of the religion, it must be pointed out clearly in the Quran. Yet, the fundamental beliefs of Islam are stated in the Qur'an and are matured and perfected by the time of the Prophet. After that, no increase or decrease is accepted in the concepts of belief.

Those we point out as marginalized Mahdī types show also similar tendencies in using women as a marketing strategy. They are producing TV programmes in their own channels with a crew of selected women. These programs have been criticised by the Presidency of Religious Affairs many times for their false representation of Islam and being malicious for Muslim family structure.

These marginalized Mahdî typologies almost control their followers by the use of mass media in order to maintain their loyalty. Such individuals and other that we have not included in this study utilise these media organs efficiently for their propaganda.

Another common feature of marginalized Mahdi's typologies is not having a stance against the global world order. On the contrary, materialism and earthly pretention are of utmost importance.

One of the most important features so-called Mahdi proclaimers is the harm they give to the family life. Unfortunately, many families are being damaged by the use of false Islamic beliefs. Many followers of these individuals are having serious conflicts with their families and if they have lack of Islamic education this damage can be done quite easily. However, if they had learned Islam from its original sources, they could have seen that Islam gives as much room to reason as it gives to the tradition.

These proclamations above should not be considered as a simple issue. For, the overall picture they provide is causing a negative attitude towards all Muslims. Moreover, their followers unquestioned loyalty brings the acception of esoteric interpretation of the Script.

Giriş

Kelâm ilmi, konusuna göre "Allah'ın zatından ve sıfatlarından nübüvvet ve risalete ait meselelerden başlangıç ve sonuç itibariyle mahlûkatın durumlarından İslam kanunu üzere bahseden ilim,"¹ şeklinde tanımlanmıştır. Gayesine göre ise; "kesin delillere dayanarak muhaliflerin ileri sürdüğü şüphe ve itirazları ortadan kaldırmaya ve bu yolla İslâm inançlarını ispatlamaya çalışan ve irşad olmak isteyen de irşad eden, imanda taklit derecesinden kesinlik derecesine yükselişi sağlayan ilim,"² olarak tanımlanmaktadır.

Kısaca İslam dininin inanç esaslarını naslardan ve aklî yöntemlerden hareketle temellendirmeye çalışan kelâm ilmi, dinin asıllarıyla ilgilenir. İnsanın başta Allah olmak üzere varlık, bilgi ve eşyaya bakış açısını belirleyen bir ilimdir. Bununla beraber dini, dışarıdan yapılan müdahalelere karşı koruyan ve bidat kategorisini de belirleyen bir özelliğe sahiptir.

Kelâm ilmi, kişiyi taklit çukurlarından araştırma ile elde edilen kesin bilgi (tahkik) düzeyine çıkarmayı gaye edinmektedir. Ayrıca kelâmın, inanç prensiplerini açıklığa kavuşturmak, doğru yolu arayanları aydınlatmak ve şüpheleri, itirazları ortadan kaldırmak ve inanmamakta inat edenleri susturmak gibi önemli bir diğer gayesi bulunmaktadır. Bu gayelerle beraber, kişiyi yanlış yöntemlerle üretilen

¹ Seyyid Şerif Ali b. Muhammed el-Cürcânî, *Mu'cemu't-Ta'rifât*, thk. Muhammed Sıddık el-Minşâvî (Kahire: Dârü'l-fazile, ts.), 155.

² Seyyid Şerif Cürcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf*, (İstanbul: Türkiye Yazma eserler Kurumu Başkanlığı, 2015), 1: 146, 147.

şüpheler karşısında da korumayı gaye edinmektedir. Bu gayeden hareketle, mehdilik meselesindeki yanlış yöntem ve izahatlar karşısında kelâm ilminin mutlaka değerlendirmeleri olmalıdır.

Bu amaçla; hakkında kesin bir delilin olmamasına rağmen, bir takım sosyo-kültürel etkenlerin yanında özellikle Emevîler'in kuruluşundan itibaren yaşanan bazı siyasi gelişmelerle bazı kesimler tarafından bir inanç esası olarak değerlendirilen mehdilik,³ kelâm ilminin direk olmasa da dolaylı olarak ilgilendiği konular içerisine girmiştir. Günümüzde mehdî olduğunu iddia edenler, bir takım dinî argümanlar kullanmaktadırlar. Bu argümanların analiz edilmesi önem arz etmektedir.

İslam tarihinde hatta İslam öncesi dönemlerde de tartışılan bu konu, günümüzde de tartışılmakta olup bazıları tarafından bir inanç esası olarak değerlendirilmeye devam etmektedir. Mehdîliğin bir inanç esası olarak değerlendirilmesi ise bir takım problemleri beraberinde getirmiştir.

Bu problemler aynı zamanda mehdilik iddiasında bulunanların özelliğini oluşturmaktadır. Şöyle ki; mehdî olmaksızın dinin fert olarak yaşanamayacağı vurgusu, adalet ve ahlakı temel alan bir öğretinin olmaması, hurafe ve bir takım gizemli gösterilerle göz bağlayıcı olması günümüz mehdî tiplerinin özelliklerindedir. Ayrıca küresel sömürüye ilkesel bir duruşun olmaması, lüks ve gösterişli hayatın peşinde olması ve aile bağlarının koparılmasına sebep olmasını da bu özelliklere dahil etmek mümkündür.

Ayrıca Mehdîlik iddiasıyla ortaya çıkanların, çoğu defa fitneye sebep oldukları, tefrikayı kan dökmeye kadar ilerlettikleri ve başarısızlıkları sebebiyle kendilerine tabi olanların hüsrana uğradıkları bir diğer gerçektir. Bu tür şahısların öncelikle kendilerinin ve müntesiplerinin dinî bilgilerden mahrum olmaları, çoğu defa onları basit mülahazalarla başbaşa bırakmaktadır.

Çalışmamız İslam literatüründe mehdîliğin tüm yönleriyle incelemesi veya delillerin tahlili olmadığından, burada konunun çerçevesini dikkate alarak ayrıntılara girmeden günümüzdeki bazı marjinal tiplerden bahsedeceğiz. Ancak İslam literatüründe ve tarihinde bu kavramın genelde sözlük anlamında kullanıldığını birkaç örnek vermekle açıklamak gerektiğini düşünmekteyiz. Şöyleki "mehdî" kelimesi Kur'an-ı Kerim'de üç anlamda kullanılmaktadır. Birincisi "yol gösteren" anlamında peygamberler için kullanılmıştır.⁴ İkincisi "hidayete erenler" anlamında tüm mü'minler için kullanılmıştır.⁵ Diğerisi ise "cennetin yolunu göstermek/kavuşturmak" anlamında kullanılmıştır.⁶ Hz.

³ Bk. Mahmut Çınar, *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*, (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2016), 50; Cemil Hakyemez, "Mehdî Düşüncesinin İtikadileşmesi Üzerine", *Gazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/5 (2004): 127.

⁴ "Onları, emrimiz uyarınca doğru yolu gösteren önderler yaptık ve kendilerine hayırlı işler yapmayı, namaz kılmayı, zekât vermeyi vahyettik. Onlar, daima bize ibadet eden kimselerdi." (Enbiya, 21/73).

⁵ "Allah, doğru yola gidenlerin hidayetini artırır. Sürekli kalan iyi işler, Rabbinin nezdinde hem mükâfat bakımından daha hayırlı, hem de âkıbetçe daha iyidir." (Meryem, 19/76).

⁶ "Allah onları muratlarına erdirecek, gönüllerini şâdedecek." (Muhammed, 47/5).

Peygamber de mehdî kelimesini “hidayete erdirilmiş” anlamında kullanmaktadır (mehdîyyûn).⁷ Yine doğru yolu gösteren anlamında Hz. Ali ve Hz. Hüseyin için de kullanmıştır (Hâdi-Mehdî).⁸ Bu bağlamda kanaatimizce tarihte bu kavram, genelde sözlük anlamından hareketle kullanılmış olduğudur. Yoksa Kur’an’da ıstılah anlamında bir kullanım görülmemektedir. Bundan dolayıdır ki bu mesele bir itikad meselesi olarak değerlendirilmemiştir.⁹ Ancak Şii çevreler, onlarca ayeti kendilerine delil olarak getirip Kur’an’da terim anlamıyla mehdîliğin geçtiğini ileri sürmektedirler.¹⁰

Sübutu kesinlik ifade etmediğinden bu mesele ilk dönem akâid kitaplarında yer almamaktadır. Ancak bir meselenin akâid eserlerinde yer almaması onun dinde hiç yerinin olmadığı anlamına yorumlanamayacağını belirtenler de olmuştur. Zira her ne kadar ilk dönem eserler de olmazsa da sonrakilerde az da olsa meseleye yer verilmiştir. Bu meseleye çoğu defa yer verilmemesinin nedenini ulemanın bunu kabul etmeyişi değil, konunun hassasiyeti olarak değerlendirenler de olmuştur.¹¹ Eleştiriye açık olan bu düşünceden hareketle Sünnî ekol içerisinde mehdilik müessesesinin varlığını kabul eden ve bunun inkarının Hz. Peygamber’in bir çok hadisinin inkarı anlamına geleceğini söyleyenler de bulunmaktadır.¹²

İşte mehdîliği kabul eden kesimler içerisinde gündeme genellikle “Ehl-i sünnet hassasiyetiyle tanınan ve bilinen” büyük yapılar/cemaatler gelmektedir. Ve bunlar üzerinden mesele tartışılmaktadır. Ancak meselenin diğer taraftan ayrı yollarla suistimal edildiği ve gerisinde yüzlerce mağdur bıraktığı bazı marjinal kişiler tarafından gündemde olduğu da bilinmelidir. İşte biz bilinen yapıların meseleyi irdeleyişlerinden ziyade marjinal dediğimiz bu şahısların düşünceleri üzerinden ele almaya çalışacağız.

Mehdîlik konusu aslında teolojik olmanın yanında ideolojik, sosyolojik, psikolojik hatta ekonomik yönüyle de düşünülmelidir. Günümüzde çoğu defa mehdîliği, bir rant aracı olarak kullanan ve insanların gündemlerini farklı hezeyanlarla meşgul eden ayrıca gün geçtikçe sayıları artan bir çok şahıs görmekteyiz. Çalışmamızda; sayıları gün geçtikçe katlanan marjinal mehdî tiplerinden Adnan Oktar, İskender Evrenesoğlu ve Tuncer Çiftçi’yi ele almaya ve söylemlerinin analizini yapmaya çalışacağız. Bunun için kısaca bunları tanıtıp sonra söylem analizinin yapılmasının daha faydalı olacağını düşünmekteyiz.

⁷ Ebû Dâvûd, “Sünne”, 5.

⁸ Muhammed b. İsmail el-Mukaddem, *el-Mehdî*, (İskenderiye: y.y., 1424), 27; Çınar, *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*, 23.

⁹ Çınar, *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*, 190.

¹⁰ Mahmut Çınar, “Çağdaş Mehdîlik Tasavvurları ve Bunların Tarihsel Arka Planı”, *Tarihten Günümüze Tartışmalı İnanç Meseleleri* (İstanbul: İFAV Yayınları, 2014): 58.

¹¹ Mehmet Ali Büyükkara, “Mehdîlik Meselesi Hakkında Mütâlalarım”, *Beklenen Kurtarıcı İnanç Sempozyum Kitaplığı* (İstanbul, KURAMER Yayınları, 2017): 432

¹² Ali Coşkun, “Dini Kurtuluş (Mehdîlik) Hareketlerinin Sosyolojik Boyutu” *Tarihten Günümüze Tartışmalı İnanç Meseleleri* (İstanbul: İFAV Yayınları, 2014): 53.

1. Adnan Oktar

1956 yılında Ankara'da doğan Oktar, uzun bir dönem "Harun Yahya" müstear ismini kullandı. Oktar için hazırlanan site ve kitaplardan öğrendiğimiz kadarıyla; aile büyükleri Hülagu fitnessi sırasında Kafkasya'ya göç etmiş, sonra Osmanlı'ya sığınıp, en sonunda da Ankara Bala'ya yerleştikleri belirtilir. Oktar'ın hayatının anlatıldığı sitesinde uzunca izahatlarla onun seyyid olduğu vurgusunun yapılması dikkatleri çeken ilk hususlardan birisidir. Şöyleki "Osmanlı-Rus Savaşları ve Rus-Kafkas Savaşları sırasında Anadolu'ya göç eden çok sayıda Kafkasyalı'nın arasında bir çok seyyid de bulunmaktadır. Bu seyyidler daha ziyade İç Anadolu Bölgesi'ne yerleştirilmişlerdir. O dönemde Türkiye'ye yerleşen seyyid aileleri arasında, Oktar'ın dedesi Ömer Bey ve ailesi de bulunmaktadır." Şeklinde izah edilir.¹³

1979 yılında, girdiği Mimar Sinan Üniversitesi'nde eğitimine devam etmek üzere İstanbul'a taşınır. 1982 yılında ilk kez, yine Mimar Sinan Üniversitesi'nde okuyan birkaç genç, Oktar'ın fikirlerinden etkilenmiş ve onun yanında yer almaya karar vermişlerdir. Aradan yıllar geçtikçe, Oktar'ın fikirlerini benimseyen gençlerin sayısı artmıştır. Özellikle Oktar'ın Darwinizm, Materyalizm ve Ateizm aleyhine yürüttüğü çalışmalar bir süre sonra daha geniş çevrelerde olumlu karşılık bulmuştur. Daha sonraları hakkında yapılan şikayetlerden dolayı 1986'da tutuklanıp cezaevine konulmuştur. Sonra Bakırköy Akıl Hastanesi'ne nakledilip akıl sağlığı yerinde olmadığı iddiasıyla müşahade altına alınmıştır. Hatta burada şuur bulandıran ilaçlar kendisine zorla verildiği de iddia edilmektedir.¹⁴

Konumuz açısından Oktar'ın kendisini mehdî olarak değerlendirmesine baktığımızda ise, bir çok mehdî tiplemesinin yaptığı gibi, mehdî ile kendisinin ortak özelliklerini sıralayıp ama kendisini direk mehdî olarak ifade etmediğini görmekteyiz. Mesela, rivayetlerde geçen "["Mehdî'nin iki defa kaybolmasını"](#), "["iki defa hapishaneye gireceğine işaret"](#) olarak yorumlayarak, bunun kendisine işaret ettiğini söyler.¹⁵ "Mehdî'nin ellerinin beyaz ve güzel olduğu, İstanbul'da çıkacağı, kıyafetlerinin parlak olacağı, insanların ona deli diyeceği, sakalının kevsec (yanlarda az) alt taraftan cezmedilmiş (düzeltilmiş) olacağı,¹⁶ Beşar (Esad) Mehdî'ye artık sizin hizmetinizdeyim diyeceği, dolayısıyla bu dönemde Haleb'in kuşatılacağı, Mehdî zamanında kadınlara baskının tamamen kalkacağı" gibi onlarca rivayetten hareketle kendisinin mehdî olduğuna işaret etmektedir. Yine, "nerede olursanız olun güneşi nasıl görüyorsanız Mehdî'yi de o şekilde görürsünüz" rivayetini, televizyonla tevil ederek kendisinin her yerde görülebildiğini işaret etmektedir.¹⁷

¹³ "Harun Yahya", Harun Yahya -Adnan Oktar, 2 Şubat 2018, [http://www.harunyahya.org/tr/Makaleler/4212/Hz-Muhammed-\(sav\)-in-kutlu-soyu-Seyyidler](http://www.harunyahya.org/tr/Makaleler/4212/Hz-Muhammed-(sav)-in-kutlu-soyu-Seyyidler).

¹⁴ "Harun Yahya", Harun Yahya-Adnan Oktar, 2 Şubat 2018, <http://www.harunyahya.org/tr>.

¹⁵ "Mehdi İki Defa Hapse Girecek", Youtube, 12 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=krdQyye8sbY>.

¹⁶ Ahmet Demir, *Mehdî'nin Çıkış Alametleri ve Özellikleri*, (İstanbul: Güneş Yayınları, 2005), 7-9, 147.

¹⁷ "Mehdî", A9Tv, 1 Ocak 2018, [http://a9.com.tr/video/1009/Hz-Mehdî-\(as\)/all](http://a9.com.tr/video/1009/Hz-Mehdî-(as)/all).

Oktar'ın eserlerinin tamamını inceleme imkânımız olmamıştır. Fakat genel itibarıyla bakıldığında içerisinde İslam düşüncesine usûl açısından aykırı durumlar rahatlıkla görülmektedir. Burada örnek olması açısından bir tanesinden bahsedeceğiz. Oktar, *Hayalin Diğer Adı Madde* isimli eserinde materyalist düşünceyi eleştirirken farkında olmadan kendisi mantıksal ve bir takım metodolojik hatalara düşmüştür. Materyalizmin her şeyin aslının madde olduğu iddiasını eleştirmeye çalışırken, his ile idrak edilen şeylerin tamamının hayalden ibaret olduğunu, bunların bir gerçekliliğinin olmadığını hatta havass-ı selime dediğimiz organların bile olmadığını söyleyecek kadar aşırı septik düşünceler sıralamaktadır. Teolojide ilmin yollarından kabul edilen havass-ı selimeyi bazı basit ve yanlış örneklerle yok etmektedir. Mesela şaşının iki görmesi veya göze tuz kaçtığına iki görmesinden hareketle, bunların verdiği ilme güvenilmeyeceğini ifade eder.¹⁸ Hâlbuki İlm-i kelâm'da sağlam olan beş duyu organı ilme sebep olur yoksa arızalı olan duyular değil.

Ayrıca bütün ilahi dinler açısından da tehlikeli, ilimden uzak ve kabul edilemez yorumları bulunmaktadır. Zira muhdesatın inkârı insanı muhdisin inkârına sevk eder. Birçok akâid ve kelâm kitabının ilk konusu eşyanın hakikati olması son derece önemlidir. Eğer madde hayalden ibaret olursa istidlal metotlarından birçoğu devre dışı kalır.

Oktar'ın yalnız yukarıda ismini zikrettiğimiz kitap çerçevesinden görüşlerini incelemek bile; ayeti kerimelerin zahirine zıt birçok fikir bulabilmenin yanı sıra irade-i cüziyyenin yok edildiğini ve nihayetinde insanın sorumluluğunu izah edemeyeceğimizi söyleyebiliriz. Oktar'ın ve diğer mehdî tiplerinin söylem analizlerine çalışmamızın ileriki sayfalarında yer vereceğiz.

2. İskender Evrenesoğlu

İskender Evrenesoğlu adına açılan siteden kısaca hayatı hakkında önemli gördüğümüz bazı bilgileri buraya alalım. "Evrenesoğlu, ilk Osmanlı akıncı beyi Evrenos Bey ve aynı zamanda Hz. Hasan'ın soyundan (şeriftir) geldiği iddia edilir. Eşref Rumi'nin manevi bir işaretleriyle 29 Kasım 1933 tarihinde İznik'te dünyaya gelmiştir. İlk, orta ve Lise tahsilini Bursa'da tamamlamıştır. Üniversiteyi ise İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulunda okumuş, Banka ve Muhasebe bölümünden mezun olmuştur. Kamu İktisadi Teşekkülleri, Türkiye Vakıflar Bankası ve Devlet Planlama Teşkilatında müfettişlik, müdürlük ve uzmanlık görevlerinde bulunmuştur."¹⁹ Bu paragraftan hareketle bakılırsa Oktar ile ortak yönlerini görmemiz mümkündür. Zira Evrenesoğlu da Oktar gibi kendisini Hz. Ali ve onun çocuklarına dayandırma ve Osmanlıyla irtibatlandırmaya çalışmıştır.

¹⁸ Harun Yahya (Adnan Oktar), *Hayalin Diğer Adı Madde*, (İstanbul: Araştırma Yayınları, 2014), 20, 81, 96, 123 vd.

¹⁹ "İmam İskender Ali Mihr Kimdir", İmam İskender Ali, 11 Şubat 2018, http://www.imamiskenderalimihir.com/iskender_evrenesoglu/imam_iskender_ali_mihir/rhS.aspx.

Mihr²⁰ Vakfı ve *International Mihr Foundation*'ın kurucusu ve başkanı olarak tanıtılmaktadır. Her ne kadar gerçek âlemde olmasa da kâinatta, dünya ve ahiret mutluluğunu öğretebileceğinin iddia edildiği "*Universite of Allah*"ın kurucusu ve rektörü olduğunu ifade eder. Aylık Mihr dergisinin sahibi ve başyazarı olarak tanıtılır. Nur TV'nin ve Nur Radyo'nun da kurucusu ve sahibidir. Dünyayla ilgili konularda "İskender Erol Evrenosoğlu" ismini, manevi konularda ise Allah'ın kendisine verdiği (!) "İmam İskender Ali Mihr" ismini kullanmaktadır.²¹ Yine burada da görülmektedir ki bu tiplmeler, müntesiplerini artırmak için yayın organlarını mutlaka kullanmışlardır. Burada da sürekli vaazlar yapmaktadırlar. Oktar'da olduğu gibi Evrenesoğlu da zamanla İslam'ın esaslarına aykırı davranışlarda bulunabilmektedirler. Mesela vahiy aldığını ifade etmesi bunlardan birisidir.²² Bu söylemlerle ilgili analizler, ileriki sayfalarda yapılacağından burada uzatmayı uygun görmemekteyiz.

Mehdilik görevini nasıl aldığına dair ise şu bilgileri görmekteyiz: "Vakıflar Bankasında müfettişlik görevi yaparken ilk mürşidi Azerbaycan'lı Dayı Bey kendisine ulaşmış ve böylece İskender Erol Evrenosoğlu, tasavvufa ilk adımını atmıştır. 1976 yılında irşad görevine başlamış ve 1986 yılında indi ilahide yapılan bir tören sonrasında Allahu Teâla tarafından kendisine Mehdilik verildiği" (!) iddia edilmiştir. Kendisi hakkında uzunca bilgilerin yer aldığı sitede nihayetinde Evrenesoğlu, şöyle tanıtılmaktadır: "Peygamber Efendimizin müjdelediği, yeryüzünü adaletle dolduracak ve benim evladımdan dediği, çıkışı kıyamet alametlerinden biri olan ve İslam âleminin beklediği insanları hidayete ulaştıracak olan mehdî'dir."²³

Mehdilik iddiasında bulunanların genel karakteristik özelliklerinden biri olan, iddialarını bir sıralamayla yapmalarını Evrenesoğlu'nda gayet net görmekteyiz. Şöyle ki ilk başta bir "veli" olarak kendilerini tanıtır, sonra bu tutarsa kendilerini "mehdî" olarak tanıtır. Diğer bir ifade ile veli ve müceddit gibi aşamaları mehdîliğe geçişte bir basamak olarak kullanırlar. Nihayetinde mehdî olduğuna itiraz gelmez aksine onaylanma varsa, bu defa kendilerini "resûl" olarak tanıtır. Evrenesoğlu da başta Allah'ın seçtiği bir veli sonra imam, halife, mehdî ve nihayette Allah'ın seçtiği "resûl" olarak tanıtılır.²⁴ Fakat bir peygamber/nebi olmadığı söylenir. Ancak bu iddianın ileride olmayacağı garantisi yoktur

²⁰ m.i.h.r.: Mehdî, İmam, Halife ve Resûl kelimelerinin baş harflerinden oluşmuştur. mehdî'nin "m"si, imam'ın "i"si, halife'nin "h"si, resûl'ün "r"si bir araya geldiği zaman m. i. h. r. kelimesi oluşur. farsça'da "güneş" demektir. Bunun da Evrenesoğlu'na Allah'ın verdiği kabul edilmektedir.

²¹ "İmam İskender Ali Mihr Kimdir", İmam İskender Ali, 12 Şubat 2018, <http://www.imamiskenderalimihr.com/iskender-evrenosoglu/imam-iskender-ali-mihr/rhS.aspx>.

²² "Canlı Yayında Vahiy Geliyor", Youtube, 12 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=Fws1DoWN70Q>.

²³ "İmam İskender Ali Mihr Kimdir", İmam İskender Ali, 11 Şubat 2018, <http://www.imamiskenderalimihr.com/iskender-evrenosoglu/imam-iskender-ali-mihr/hS.aspx>.

²⁴ "İmam İskender Ali Mihr Kimdir", İmam İskender Ali, 11 Şubat 2018, <http://www.imamiskenderalimihr.com/iskender-evrenosoglu/imam-iskender-ali-mihr/rhS.aspx>

diyebiliriz. Diğer taraftan bu aşamalı mehdîlik iddiasını Kadiyanilikteki Mirza Gulam'ın yöntemine²⁵ benzediğini söyleyebiliriz.

Bu mesele biraz daha incelendiğinde görülecektir ki Evrenesoğlu, bu iddiasını kendince görmüş olduğu rüyalara ve izlediğimiz videolardan hareketle söyleyecek olursak aldığı ilhamlara dayandırmaktadır.²⁶ Ancak peygamberlik yalnız sadık rüyayla ve ilhamla gerçekleşen bir durum değildir. Zira Ebû Mansûr el-Mâtürîdî (ö. 333/944), "peygamberin aslı tüm hayır ve bereketten haber verendir" der. Diğer bir ifade ile kendisinde bulunması gereken vasıflarının tümünün bir araya gelmesi sebebiyle kendisine peygamber denilmiştir.²⁷ Mesela peygamberlerde bulunan vasıflardan birisi güzel ahlakıdır. Ancak her güzel ahlak sahibi nasıl peygamber olamıyorsa her salih rüya gören veya ilham alan da peygamber olamaz.

Zira peygamberleri diğer insanlardan ayıran vahye muhatap olması, mucize sahibi olması ve tebliğinde masum olması kendisinde aranan en önemli hususlardır. Yine kelâm literatürüne bakıldığında çoğunlukla nebî kavramı resûl kavramıyla, müteradif veya daha umumi kabul edilmiştir.²⁸ Dolayısıyla resuller nebiler arasından seçilmiştir. Buradan hareketle nebilerin son bulması resullerin de son bulması olarak kabul edilmiştir. Zira İslam akâidi açısından düşündüğümüzde Hz. Muhammed (s.a.s.)'in son peygamber olduğu "Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir." (Ahzab, 33/40) ayetiyle açık bir şekilde belirtilmiştir.

3. Tuncer Çiftçi

Hayatı hakkında internet ortamında fazla bilgi bulunmayan Çiftçi, Kocaeli'de yaşamaktadır. İlk başlarda bazı radyo kanallarında çeşitli programlarda ilahiler söylerken kendisini takip eden yüzlerce takipçiyi görünce onların bu duygularını sömüren ve nihayette kendisini mehdî olarak tanıtan bir şahıs olarak tanınmaktadır. Kocaeli'de yayın yapan Gonca FM'in de sahibi olan Çiftçi, bunun yanında *Goncanın Özlemi* isimle bir dergi de çıkarmaktadır.²⁹ *Gonca'nın Özlemi* isimli bu dergiyi hayır için sattığını söyleyen bayan grupları tarafından camii önlerinde dağıtılmaktadır. Çiftçi'nin resminin de içerisinde olduğu bu dergi, ilmi hüviyetten uzak bir özellik taşımaktadır.

Okuduğu dualarla kanserli hastaları bile iyileştirdiğini iddia etmesi, yatalak hastaları bir günde ayağa kaldırıyorum demesi, insanları ikna edebilmek için ilginç hikâyeler uydurup insanların duygularını sömürdüğünü, tüm bunları da televizyon kanalında rahatlıkla yaptığını yüzlerce insan görmektedir. Yaptığı

²⁵ Bk. Halil İbrahim Bulut, *İslam Mezhepleri Tarihi*, (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2013), 523-524.

²⁶ "Youtube", 7 Aralık 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=Fws1DoWN7OQ>.

²⁷ Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd Mâtürîdî, *Te'vilâtu Ehli's-Sünne*, thk. Mecdi Beslüm, (Beyrut: Saru'l-kutubi'l-ilmîyye, 1426/2005), 7:242

²⁸ Vezir Harman, "Resûl ve Nebi Kavramları Çerçevesinde Peygamberliğin Dindeki Yeri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Drgisi* 18/2 (2014): 45-78.

²⁹ "Goncanın Özlemi", Gonca Tv, 13 Şubat 2018, <http://www.goncatv.com.tr/>.

yayınlarında adeta şifa dağıttığı iddiasında bulunarak insanları dini istismar yoluyla kazanç elde etmeye çalışmaktadır.³⁰

Konumuz açısından bakıldığında; mehdî tiplerinde ortak özellik olarak gördüğümüz, önce kendilerini bir davetçi olarak tanıtır etrafına kitleleri toplamaya başladıktan sonra da, mehdî olduğunu iddia etmeyi, bunda da görmekteyiz. Diğer taraftan yine bu tiplerin ortak özelliği olan yayın organlarını kullanma ve kadınlarla programlar icra etmeyi bu şahısta da görmekteyiz.

Çiftçi'nin sahibi olduğu şirket tarafında çıkarılan *Goncanın Özlemi* adlı derginin kapağında "Allah dostlarının ortak görüşü: Hz. Mehdî göreve başlamıştır. Mehdînin kim olduğunu tahminde zorlanmadınız sanırım. Tabii ki Tuncer Çiftçi..." yazısıyla bu bildirilmektedir. Dergide sayfalarca mehdîlik konusu anlatılmıştır. Mehdînin Türkiye'den çıkacağını, onun boyundan kilosuna, burnundan saçlarına, kaşlarından gözlerine varıncaya kadar fiziksel özellikleri tek tek anlatılmıştır. Anlatılan özellikler sıralanırken tamamen kendisini tarif etmektedir. Mehdînin kendisinin de olduğu gibi 30-40 yaşlarında olduğu ve yine kendisi gibi sağ yanağında bir benin bulunduğunu belirtir.³¹ Tabii bu iddiası birkaç yıl içerisinde bitmiş olacaktır. Zira yaşı ilerlemekte ancak mehdînin yapacağını düşündüğü işlerse yapılmamaktadır.

Günümüz mehdî tiplerinin özelliklerinden birisi de kendileriyle kadınlar arasında iletişiminin sağlam olduğunu ve bununda mehdînin özelliklerinden olduğunu belirtmeleridir. Mehdînin de kendisinin oluşturduğu topluluk gibi kadınların da içinde bulunduğu 313-314 kişilik bir gruptan çıkacağını, büyük bir şehirde doğacağını, ona çiftçi (herras) deneceğini belirtmiştir.³²

Bu iddiada bulunanların diğer bir özelliği maddiyat peşinde olmadığını söylemesine rağmen, yaşamının buna uymamasıdır. Yanında çalıştırmak için aldıkları genellikle varlıklı ailelerinin çocuklarının olduğu bu vasıta ile onlardan para sızdırmaya çalıştığı, bununla beraber lüks bir hayat içinde olup pahalı arabalara binmesi, villalarda oturması ve bunları canlı yayınlarla insanlara izletmesi onun halk tarafında bilinen en önemli özellikleridir.³³

Nihayetinde de görüldüğü üzere, Çiftçi de diğer mehdîlik iddiasında bulunanlar gibi kendisini kesinlikle sağlam delillerle temellendirememektedir. Aynı zamanda genel yöntem olan basını kendi arzusuna alet etme uygulamasını bunda da görmekteyiz. Şimdi bu tiplerin söylemlerini İslam inancı açısından değerlendirmeye çalışalım.

³⁰ "Ayak Rahatsızlığı İçin Dua Eden Tuncer Hoca", Youtube, 13 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=azh69Sgk2zk>

³¹ "Şimdi de Kendini Mehdi İlan Etti", Haber Dilovası, 12 Şubat 2018, <http://www.haberdilovasi.com/haber-simdi-de-kendini-mehdi-ilan-etti-1071.html>.

³² "Şimdide Kebdini Mehdi İlan Etti", Haber Dilovası, 12 Şubat 2018, <http://www.haberdilovasi.com/haber-simdi-de-kendini-mehdi-ilan-etti-1071.html>.

³³ "Yayın Akışı", Gonca Tv, 12 Şubat 2018, <http://www.goncatv.com.tr/>.

1. Psiko-Sosyal Söylem

Kısmen giriş bölümünde psiko-sosyal söyleme değinmekle beraber burada ayrı bir başlık halinde vurgulamayı uygun bulmaktayız. Zira tarihte olduğu gibi günümüzde de marjinal mehdî tiplerinin insanların duygusal yönlerinden istifade etmektedirler. Şöyleki Müslümanlar arasında hicri I. asrın sonlarında siyasi bir takım hadiseler neticesinde oluşan toplumsal buhranlardan kurtulmak için bazı rivayetlerden hareketle toplumda kurtarıcı bekleme inancı yayılmaya başlamıştı.³⁴ İnsanları bu sıkıntılı durumdan kurtaracak, onları refah içerisinde devam edecekleri bir hayat bahşedecek olan kişi mehdî olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile siyasi iktidarı ele geçiremeyen muhalif gruplar, psikolojik olarak iktidar düşüncelerini canlı tutmak için mehdî inancına tutunmuşlardır.³⁵

Bu kurtarıcı şahıs aslında bir çıkar yolu olarak kabul edilmektedir. İnsanların böyle bir beklenti içerisinde girmelerinde ve kitlesel olarak hareket etmelerinde ise örflerin, sosyal ve siyasi hadiselerin, eğitim ve öğretimin rolü büyüktür.³⁶ Böyle bir ruh halini farklı toplumlarda görmek gayet mümkündür. Mesela Moğollar Çin'in baskılarından kurtulmak için, Cengiz Han'ın tekrar döneceğine inanmışlardır. İspanya'da Moriskolar, bir çok zulme maruz kaldıklarında, bir gün mutlaka Türkler/Osmanlı bizi kurtaracak diye düşünmüşlerdir.³⁷ Nihayetinde günümüzde mehdî tiplerinin katılımcı kitlelerine bakıldığında, hayatında bir şekilde mağdur olmuş bir çok kişi görmek mümkündür.

Ayrıca eski din ve inançların çoğunda insanlığın maddî ve mânevî sıkıntılarını giderecek, sosyal ve dinî hayatı ideal olgunluğa ulaştıracak bir otoritenin geleceği inancı vardır. Beklenen bu kişi için Aztekler quatzalcoatl, Eski Mısırlılar ameni, Hinduizm kalki, Budizm maytreya, Mecûsîlik saosyant, Yahudi ve Hıristiyan ise mesîh ismini kullanmaktadırlar.³⁸ Bunlar her inançta farklı isim ve özelliklerle tanıtılsa da adaleti getirme, zulmü kaldırma ve dinlerinin emirlerini yeniden ikame etme açısından ortak özellikler taşımaktadırlar.

Günümüzde de insanlar, içerisinde buldukları bazı sıkıntı ve buhranlardan kurtulmak için böyle bir çıkar yolu aramaktadırlar. Ancak böyle psikolojik bir durumda insanların eğitim ve öğretim durumu önem arz etmektedir. Zira hangi davranışın inanca zarar verip vermediği ancak bu alanda alınan sağlam ilimlerle tespit edilebilir. Mesela Şia'nın mehdîlik meselesine, inancın bir zarurati gibi önem verdikleri bilinmektedir. Hatta çocuklara kreşlerde bu konunun anlatıldığı bilinmektedir.³⁹ Dolayısıyla bu çevrede yetişen veya böyle bir ilim alan kişi, orada kabul gören görüşten farklı değerlendirmeler yapması neredeyse imkansız olmaktadır.

³⁴ Hakyemez, "Mehdî Düşüncesinin İtikadileşmesi Üzerine", 129.

³⁵ Fethi Kerim Kazanç, "Klasik Kelâmî Tartışmaların Doğuşu ve Gelişimine Etki Eden Faktörler", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24/25, (2007): 184.

³⁶ Gustave Lebon, *Kitleler Psikolojisi*, trc. Selahattin Demirkan, (İstanbul: Yason Yayınları, 1979), 85.

³⁷ Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları, Siyasi Tarih*, (Ankara: TDV Yayınları, 2013), 321.

³⁸ Ekrem Sankıoğlu, "Mehdî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 28: 369.

³⁹ Çınar, "Çağdaş Mehdîlik Tasavvurları ve Bunların Tarihsel Arka Planı", 62.

Nihayette insanın kısmen fıtratında olan adalet, barış, huzur, refah özlemi bu tür inanca meylettirmiştir denilebilir. Bu inanca meyledenler de kendilerini yukarıda belirttiğimiz kişilerin yanında bulmaktadırlar. Burada vurgulanması gereken; buhran ve sıkıntılardan kurtulmak için insanlar önce kendileri tedbirlerini almalı sonra da rabbine sığınmalıdır. Bugün mehdî olduğunu iddia edenlerin insanlığın hangi sıkıntılarını giderdikleri irdelenmelidir.

Diğer yönden bu tür inanışlar Müslümanların ekonomik hayatlarını, fen ve teknikte ilerlemelerini de etkilemiştir. “Bu işi ancak mehdî halledebilir” düşüncesi, işi üzerinden atma ve tembelliğe itilmiş bir haleti ruhiyenin gelişmesini doğurmuştur. Öyle ki ezilen kitleler olumsuzlukları değiştirmede başarısız olunca, kendilerini bu durumdan kurtaracak, gerektiğinde zalimlerden intikam alabilecek bir mehdî bekler olmuşlardır.⁴⁰ Böyle bir kişi veya toplum umudunu kırmış, haksızlığa uğradığını düşünmüş ve bu durumdan kurtulmak için mehdîyi bekler olmuştur.

2. Soy/Familya Söylemi

Tarihte de günümüzde de mehdîlik iddiasında bulunanların en çok üzerinde durdukları söylem, kendilerini peygamber soyuna dayandırmalarıdır. Zira Mehdî'nin Hz. Fatıma'nın soyundan veya onun oğlu Hz. Hasan'ın neslinden geleceği, isminin peygamberin ismine benzeyeceği, babasının isminin de babasının ismine benzeyeceği rivayetleri bulunmaktadır.⁴¹ Şii fırkalar başta Hz. Ali olmak üzere, Hz. Hüseyin, Muhammed b. Hanefiyye, Hasan el-Askerî, Muhammed Ali en-Nakî gibi kişiler hep bu soy ağacından hareketle mehdî kabul edilmişlerdir.⁴²

Tarihi süreçte, “mehdînin kendisini peygamber soyuna dayandırması” günümüzde de aynen devam etmektedir. Mesela tarihte Muhammed en-Nefsü'z-Zekiyye/Muhammed b. Abdillâh (ö. 356/967) peygamberin iki omuzu arasında yumurta büyüklüğünde bir benin olduğunu, isminin ve babasının isminin ona benzediğini ifade ederek mehdîlik iddiasında bulunmuştur.⁴³ Adnan Oktar da aynı şekilde, iki omuzunun arasında yumurta büyüklüğünde bir benin olduğunu belirtmek suretiyle aynı söylemleri kullanmaktadır.

Burada şunu belirtelim ki yüzyıllar önce aynı iddiaları dillendirenler, geldiğinde dünyayı nasıl huzura kavuşturma iddialarını gerçekleştiremedilerse, günümüzde de mehdîlik iddiasında bulunanlar da bu iddiayı gerçekleştirememektedirler. Ayrıca peygamberle aynı soydan olmak üstünlük alameti değildir. Zira öz amcalarının ona en büyük düşmanlık yaptıkları unutulmamalı. Diğer yönde bu tür düşünce cahiliyedeki soyla övünmeyi ön plana çıkartmaktadır. Oysa İslam bu tür yanlış düşüncelerle mücadele etmiş ve asıl üstünlüğün takva ile olduğunu vurgulamıştır.

⁴⁰ Montgomery Watt, *İslami Hareketler ve Modernlik*, trc. Turan Koç, (İstanbul: İz Yayınları, 1997), 197.

⁴¹ İbn Mace, “fiten”, 34; Ebû Davud, “Kitabü'l-Mehdî”, 106

⁴² Ebû Câfer Muhammed b. Ali İbn Bâbaveyh el-Kummî, *Şii Fırkalar*, trc. Hasan Onat v.dğr., (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2004), 31, 53, 57, 61, 109

⁴³ İsfahanî, *Makâlâtü't-talibîn*, thk. Ahmed Sakar, (Kahire: y.y., 1949), 161-165.

3. Şîî Söylem

Mehdîliğin kökeni hakkında farklı bilgiler bulunmakla beraber,⁴⁴ Müslümanlar açısından düşünüldüğünde her ne kadar Sünnîler arasında yaygınlık kazanmış olsa da son hali Şîîler, özellikle de İsmailiyye ve Kat'ıyye'nin başını çektiği gruplar tarafından kültürel ve sosyal şartlarına uygun bir anlayış haline getirilmiştir. Daha sonra da İmamiyye Şiası, mehdîliği İmam'ın önemli vasfı olarak kabul etmiştir.⁴⁵ Böylelikle İmamiyye'ye göre beklenen mehdî onikinci imam Muhammed b. el-Hasan'dır.⁴⁶ Buradan hareketle de mehdîliği imametın bir devamı ve parçası olarak değerlendirdiklerinden artık onlar için bir inanç esası olmuştur.⁴⁷

Günümüzdeki mehdî tipolojilerini incelediğimizde de Sünnî düşünceden ziyade Şîî söylem içerdiğini söylemek mümkündür. Diğer bir ifade ile marjinal mehdî tiplerin beklenen kurtarıcıya yükledikleri misyon Sünnî kesim tarafından yüklenilen misyonla örtüşmeyip Şîî söylemi yansıtmaktadır. Şöyle ki; yukarıda isimlerini belirttiğimiz ve daha burada isimlerini belirtmediğimiz bir çok kişi mehdîlik meselesini zarûrât-ı diniyyeden saymaktadır. Halbuki Sünnî söylem mehdîliği zarûrât-ı diniyyeden saymamaktadır. Sünnî söylemde mehdîliği kabul edenler, mehdînin şu an hayatta olup olmadığına dair bir ifade kullanmazken, Şîîler mehdînin şu an hayatta olduğunu kesin ifadelerle belirtmektedirler. Günümüzdeki mehdî tiplerinin de şîî fırkalar gibi düşündükleri görülmektedir.

Ayrıca günümüzdeki mehdî tiplerinin mehdîye yükledikleri misyon açısından masum olduğunu belirtmeleri de, söylemlerinin Şîî söyleme yakın olduğunu göstermektedir. Zira masum olarak kabul ettikleri tipolojiler dinin kaynağı gibi görülmektedirler. Bu anlayış ise İslami gerçeği gözardı etmek olup hakikatın yerine başka şahısların konması olmaktadır. Bu tipolojiler tarafından nassların batınî anlamlarının öncelenmesi de bunların mehdîlik söylemlerinin Şia'ya yakın olduğunu göstermektedir. Özellikle siyasi söylemlerle Şia tarafından savunulan bu düşünce, kültürlerin ve bir tür inancın transformasyonu olarak diğer ekollerde de görülmeye başlanmıştır. Nihayetinde mehdîlik iddiasını asıl gündemlerinde tutanlar Şîî gruplar olmuşlardır demek mümkündür.

4. Kendilerini Din'e Dayandırma İhtiyacı

Tarihte bir takım grup ve şahıslar dini kendi çıkarlarına alet etmişlerdir. Halbuki din üzerinden topluma, toplumun sosyolojisine, psikolojisine ve kültürüne müdahale etmek din istismarı olmaktadır.⁴⁸ Kendilerinin meşruiyetlerini ispat ve desteklemek için seçtikleri bu yöntem ise dinin Allah'a has kılınmasına aykırıdır. Zira Allah, Kur'an'da "Dini Allah'a has kılarak O'na ibadet edin." (A'raf, 7/29).

⁴⁴ Geniş bilgi için bk. Çınar, *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*, 29 vd.

⁴⁵ Hakyemez, "Mehdî Düşüncesinin İtikadileşmesi Üzerine", 131, 136.

⁴⁶ Ebû Câfer Muhammed b. Ali İbn Bâbaveyh el-Kummî "Şeyh Sadûk", Ebu Cafer Muhammed b. Ali, *Risaletü'l-i'tikadâtü'l-İmâmiyye (Şîî İmâmiyye'nin İnanç Esasları)*, trc. E. Ruhi Fıçlalı, (Ankara: Ankara ün. İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1978), 124.

⁴⁷ Çınar, *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*, 75.

⁴⁸ Mehmet Görmez, "Din İstismarı", *Din İstismarı*, (Ankara: DİB Yayınları, 2017), 9.

buyurmaktadır. Bu durum bize İtalyan Filozofu Giordano Bruno'nun şu sözünü hatırlatmaktadır: "Tanrı, İradesini hakim kılmak için yeryüzündeki iyi insanları kullanır; yeryüzündeki kötü insanlar ise kendi iradelerini hakim kılmak için Tanrı'yı kullanırlar."⁴⁹ Aynı zamanda Allah'ın şu çağlar üstü hitabı da burada hatırlanmalıdır: "Ey insanlar, Allah'ın va'di haktır, doğrudur. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. Hilekâr insanlar ve şeytan da, Allah'ı öne sürerek, Allah adına sizi kandırmasın." (Fâtır, 35/5).

Günümüzdeki marjinal mehdi tiplerinde de kendilerini dine dayandırma ihtiyacı olduğunu ve meşruiyetlerini ispat için dini referans olarak kullandıklarını görmekteyiz. Halbuki bir meselenin dinin inanç esasları içerisinde olabilmesi için Kur'an'da buna işaretin olması gerekmektedir. İslam'ın temel inanç esasları Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiş ve Peygamber döneminde kemale ve tamama ermiştir. Bu dönemden sonra inanılacak hususlar bağlamında herhangi bir artış veya eksilme kabul edilmemiştir.

Mehdilik iddiasında bulunan tipler kendilerinin "kurtarıcı" olduklarını bir takım dini argümanlara dayandırmaktadırlar. Halbuki bu mesele için Kur'an'da bir delil bulunmamakta olup tamamen rivayet kültürüne ve bazı makâlât türü eserlere dayandırılmaktadır. Nihayetinde teorik bir söylem olan mehdilik iddiası bu şahıslar tarafından muhkem bir inanç haline dönüştürülmektedir. Mehdilik meselesi bu tipler tarafından özellikle kendilerine bir kutsallık ve ayrıcalık kazandırmak amacıyla kullanılmaktadır.

Diğer taraftan dinde bilgi kaynağı olarak kabul edilen havass-ı selime, haber akıl, yerine bu tür şahıslar daha çok rüya, ilham ve keşfi kullanılmaktadırlar. Halbuki kelâm kitaplarında bilginin kaynağı olarak ifade edilen veya bazı eserlerde bilgi edinme yolları (esbâbü'l-ilm) olarak belirtilen başlıkta bilginin nasıl ve nerelerde elde edildiği üzerinde durulmaktadır. Bilginin güvenilirliği açısından bilginin kaynağı son derece önemlidir. Bundan dolayı kelâm âlimleri Allah'ın bilgisine ulaştıracak kaynakların neler olması veya olmaması gerektiğini tespit etmeye çalışmışlardır. Nihayetinde kelâm ilminde bilgiye ulaştıran kaynaklar duyu, haber ve akıl olmak üzere üç çeşittir. Bunun yanında rüya, ilham ve keşf gibi hususlar ise herkesi ilgilendirmediklerinden bilginin kaynağı olarak kabul edilmemiştir.⁵⁰ Şu hakikati de belirtmek gerekir ki günümüz mehdî tipleri temel İslam ilimlerini tedris etmemişlerdir. Dolayısıyla aslında ilmin kaynağının neliği konusu muhtemelen onların gündemlerine bile gelmemiştir.

Müntesipleri eğer ilmi bir çevreden gelmemişse -ki geneli böyledir- liderlerine ilahi bir misyon yüklerken farkında olmadan onun aktardığı bilgilerin de ilahi kaynaklı olduğunu düşünmektedirler. Bu durumda lider, artık peygamberle görüşen, gördüğü rüyalar hak olan ve aktardığı tüm bilgiler kesin olan bir kisveye

⁴⁹ Halil Altuntaş, "Dini Kaldıraç Yapma İhaneti", *Din İstismarı*, (Ankara: DİB Yayınları, 2017), 35.

⁵⁰ Muhammed b. Ömer b. Hüseyin Fahreddin Râzî, *Kelâm'a Giriş* (el-Muhassal), trc. Hüseyin Atay, (Ankara: Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yayınları, 1978), 4-6.

bürünmüş olmaktadır.⁵¹ Burada Hz. Peygamberden nakledilen şu rivayeti hatırlatmamız faydalı olacaktır. “Allâh Teâlâ ilmi kullarının sadrından silmek ve çekip almak sûretiyle kaldırmaz. Ancak âlimlerin rûhunu kabzetmek sûretiyle alır. Nihâyet hiçbir âlim kalmayınca insanlar kendilerine câhil bir takım kimseleri reis edinirler. Bunlara sualler sorulur, onlar da ilimleri olmadığı halde fetvâ verirler. Böylece hem kendileri dalâlete düşer, hem insanları idlâl ederler.”⁵² Diğer taraftan bu tipler, nassların anlaşılmasında tamamen batını yorumlar tercih etmektedirler.

Nihayetinde yukarıda da açıkladığımız üzere; kelâm ilmi, rüyanın bilgi kaynağı olmasını kabul etmediği gibi onun uygulanmasını ve başkalarını bağlamasını da kabul etmemiştir. Diğer taraftan ilham ve keşf gibi durumlar doğrudan İslam’da bilgi kaynağı olarak değerlendirilmemiş, ancak açıklayıcı bir bilgi olarak kabul edildiği olmuştur. Zira ilhamın bir bilgi değerinin olmadığını söyleyen ilk kişilerden birisi İmam Mâtürîdî’dir.⁵³ Tüm bu bilgilerden hareketle görülmektedir ki mehdîlik iddiasında bulunanlar, bu düşüncelerini İslam’la sentezleyerek canlı tutmaya çalışmışlardır. Hâlbuki ki bir meselenin dinin aslında olması için belirlenen temel kaynaklarda varlığı kesin olmalıdır.

5. Kadın Algıları

Marjinal mehdî tipler olarak ifade ettiğimiz şahıslar kadınlarla gündeme gelme hususunda da benzerlik göstermektedirler. Bu şahıslar, kendilerine ait televizyonlarda genelde kadınlardan oluşan ekiplerle beraber bir takım programlar yapmaktadır. Yapılan bu programlar zamanla İslam’ın meşru dairesinin dışına çıktığı gerekçesi ve İslam aile yapısını zedelediğinden dolayı da Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından eleştirilmiştir.⁵⁴ Diğer taraftan ne ilginçtir ki; başka yapılar kadınları belli mekanların dışına çıkmayı bile uygun görmeyerek aşırılığa giderken bunlar da kadının mahramiyetinde sınırın olmadığı bir bakış açısı getirerek aşırılığa gitmişlerdir. Bütün bunlar şu hakikati göstermektedir: “kadının bedeni üzerinden tahakküm kurmak hem seküler hem de dini ideolojiler için her zaman tercih edilen bir yol olmuştur.”⁵⁵

İslam, kadına şerefli bir mevki ve pek büyük bir makam vermiştir. Bununla beraber “Ana-babanıza öf bile demeyin.” (İsra, 17/28). ayetinde anne ve baba aynı ölçüde değerlendirilmiş, “Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O’ndan en çok korkanızdır.” (Hucurât, 49/13) ayetiyle de üstünlüğün cinsiyetle değil ancak takva ile olduğu bildirilmiştir. Peygamberimizde “cennet annelerin ayakları

⁵¹ Emine Kaya, “Dini Grupların Dini Bilgi Kaynaklarını Kullanırken Araçsallaştırdığı Formlar (Fetö Örneği)”, *Journal of Analytic Dromity International Refereed Journal* 1/1, (2017): 71.

⁵² Buhârî, “İlim”, 34.

⁵³ Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd Mâtürîdî, *Kitâbu’t-Tevhîd*, thk. Bekir Topaloğlu-Muhammed Aruçi, (Beyrut: Dâru sader, 2010), 69.

⁵⁴ “Diyanet İşleri Başkanı Erbaş’tan Adnan Oktar Açıklaması”, Dini Bülten, 12 Şubat 2018, <http://www.dinibulten.com/diyanet/diyanet-isleri-baskani-erbas-tan-adnan-oktar-aciklamasi/7220>.

⁵⁵ Hilmi Demir, *Gülen Örgütü Ezoterik Bir Kült Cemaatin Radikalleşmesi*, (Ankara: Ay Yayınları, 2017), 121.

altındadır.”⁵⁶ buyurarak kadının İslam’daki konumuna işaret etmiştir. Bütün bunların yanında günümüzdeki mehdî tiplerinin kendi propagandalarında kadınları bir meta olarak kullanmaları, onlara değer verdiklerinden olmasa gerek kanaatindeyiz.

Özellikle Oktar’ın kanalında kadınlarla yaptığı program, ABD’deki The Family (Children of God)/Tanrının çocukları tarikatındaki “flirty fishing” yöntemini anımsatmaktadır. Zira bu hareket, kadınların cinsel yönlerini kullanarak erkekleri kendi tarikatlarına çekme veya onlardan bağış almaya çalışmışlardır. Her ne kadar sonraları bu uygulama kaldırılmış olsa da, “law of love/sevgi kanunu” adını verdikleri öğretiyle kadın-erkek gönüllülük esasıyla istedikleri zaman istedikleri kişilerle beraber olabiliyorlardı.⁵⁷ Belirttiğimiz kişilerin programlarında böyle yapıldığını söylememiz elde belgelerin olmamasından dolayı mümkün değildir. Ancak uyguladıkları yöntemin, İslam-örf ve âdetlerine uymadığını söylememiz mümkündür.

Oktar tarafından kadınlar devamlı övülmekte ve onların fedakârlık noktasında son derece cesur oldukları vurgulanmaktadır. Mesela “kadınlar, çok fedakâr ve yiğittirler. Sevginin karşısında yapmayacakları yoktur. Cesaretleri ve sabırları çok yamandır. Allah’ın ihtişamlı, güzel, en sanatlı tecellisidir kadınlar.”⁵⁸ Denilerek adeta doğru ifadelerle onlardan her türlü cesaret göstermeleri istenmiştir. Sözüm ona vücudunu teşhir etmeleri bunlar tarafından artık “cesur pozlar” olarak tanıtılmaktadır. Ve yine kadının güzelliğini ve cazibesini sunması İslam açısından meşru görüldüğü beyan edilmektedir.⁵⁹

Yalnız Oktar değil aynı zamanda Çiftçi de son dönemlerde televizyon programlarında kadınlara fazlaca yer vermektedir. Her ne kadar Oktar gibi olmazsa da etrafında topladığı kadınlara şifa dağıttığını iddia etmektedir.⁶⁰ Evrenesoğlu ise genelde tek başına programlar yapmakla beraber, İslam’a aykırı davranışlarla gündeme geldiği medyaya düşmüştür. Kadın mürideleriyle yaşadıkları bunlara örnek olarak gösterilebilir.⁶¹

⁵⁶ *Suyûtfî, el-Camiü’s-sağir, (Beyrut, y.y., ts.), 3642*

⁵⁷ Ali Köse, *Milenyum Tarikatları Batıda Yeni Dini Akımları*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 124.

⁵⁸ “Günün Sözü”, Harun Yahya, 14 Şubat 2018, <http://podcast.harunyahya.com/bilgi/gununsozu/13052-peygamberimiz-s-a-v-in-kad%C4%B1nlarabak%C4%B1%C5%9F-a%C3%A7%C4%B1s%C4%Bm%C3%BCkemmeldi-kad%C4%B1n>.

⁵⁹ “Günün Sözü”, Harun Yahya, 14 Şubat 2018, <http://podcast.harunyahya.com/bilgi/gununsozu/13052-peygamberimiz-s-a-v-in-kad%C4%B1nlarabak%C4%B1%C5%9F-a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1-m%C3%BCkemmeldi-kad%C4%B1n>.

⁶⁰ “Çiftçi İle Hoş Sohbetler”, Youtube, 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=Lv2eouUqEOgA>.

⁶¹ “İskender Evrenesoğlu’ndan Müridinin Kızına Taciz”, Youtube, 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=XawkrCfDqqo>; <https://www.youtube.com/watch?v=DuzMnlx-g7Q>.

6. Basın-Yayın Organlarını Kullanmaları

Marjinal mehdî tiplerleri, kendilerine tâbi olanların mensubiyetlerindeki hassasiyetin yok olmaması için medyatik unsurlarla adeta onları kontrol altına almaktadırlar. Kendilerinin bastırıldığı kitap ve dergiler belirlenmiştir. Böylece nefsinin temizlemek veya iyi bir dindar olmak isteyen müntesiplerin başka kişi ve mekanlara yönelmelerinin önüne geçilerek ruhanilikleri kaybolmamış olmaktadır.⁶² Zamanın şartlarına uygun olmaları için de modern vasıtalar, yazılı ve görsel kurumlar kurularak kendilerine bağlılık temin ve devam edilmeye çalışılmıştır.⁶³

Bu bağlamda Adnan Oktar ve Harun Yahya adıyla A9Tv⁶⁴, kendisine ait internet sitesi ve bir çok kitap ve bu kitapların pdf ortamında sunumu yapılmaktadır.⁶⁵ Hatta bir site ile yetinilmemiş farklı isim ve dillerde de sosyal alemde yerini almıştır.⁶⁶ Aynı şekilde İskender Evrenesoğlu, kendisine ait Nur Tv, MPL Tv⁶⁷ ve bir de sitesi⁶⁸ ayrıca videolarının yayınlandığı internet kanalları bulunmaktadır.⁶⁹ Bunlar kadar yaygın olmazsa da Serdar Çiftçi'nin de yayın yaptığı Gonca Tv⁷⁰ ve internet üzerinden yayının yapıldığı kanalları bulunmaktadır.⁷¹

Nihayetinde yukarıda isimlerini belirttiğimiz ve çalışmamızda daha isimlerini belirtmediğimiz bu tür şahıslar sohbet ve propagandalarında yayın organlarını etkili bir şekilde kullanmaktadırlar. Ancak bu yayın organlarında yaptıkları programların İslam'ın emir ve yasaklarına aykırı bir şekilde icra edildiği ve çoğu defada RTÜK tarafınadan ceza aldığı bilinmektedir.⁷² Bu şahıslar, televizyon kanallarında sabahlara kadar, insanların canlı yayına bağlanıp, doktordan, komşusundan, mahalle muhtarından veya Allah'tan isteyeceği şeyleri bunlardan istemeleri günümüz müslümanın manevi duruştan ne kadar uzak olduğunu göstermektedir. Ne yazık ki modern insanın kutsalla iletişimini sağladığı yol bu olmaktadır. Bu yolla modern insan içerisinde olduğu boşluğu giderdiğini düşünürken nice gönüllerde boşluklar oluşturmaktalar. Çünkü canlı yayına bağlananların isteklerinin çoğunluğu maddi sıkıntılara yönelik olup manevi buhranlara yönelik değildir.

Buradan hareketle marjinal mehdî tiplerlerinin savunduğu mehdî inancının Allah-insan ilişkisinde farklı bir yansıma meydana getirdiğini görmekteyiz. Bu yansıma Allah'ın insan ve toplumla ilişkisinin yanlış algılanmasına ve buna bağlı

⁶² Mehmet Evkuran, *15 Temmuz Üzerine Düşünceler*, (Ankara: Eski Yeni Yayınları, 2017), 21.

⁶³ M. Saffet Sarıkaya, "Dini Zihniyetimizin Oluşumunda Dini Tarikat ve Cemaatlerin Olumsuz İz Düşümleri", *İnsan Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 3/5 (2001): 54.

⁶⁴ "A9 Tv", 14 Şubat 2018, <https://www.a9.com.tr/>.

⁶⁵ "Harun Yahya", 14 Şubat 2018, <http://harunyahya.org/>.

⁶⁶ "Harun Yahya", 14 Şubat 2018, <https://adnanoktarsays.com/>; <http://adnanoktar.com/>.

⁶⁷ "Nur Tv", 14 Şubat 2018, <https://www.canlitv.com/nur-tv/>; <https://mpl.tv.tr/>.

⁶⁸ "İskender Evrenesoğlu", 14 Şubat 2018, www.imamiskenderalimihir.com/.

⁶⁹ "Youtube", 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=hvpMw5xsDBA>.

⁷⁰ "Canlı Tv", 14 Şubat 2018, www.canlitvlive.io/izle/gonca-tv.html.

⁷¹ "Youtube", 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=BMkuULoLXHc>.

⁷² "RTÜK'ten Adnan Oktar'a Ceza", NTV, 14 Şubat 2018, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/son-dakika-haberi-rtukten-adnan-oktara-ceza,3Ov53TfO1kyOwmn8kM7jEg>.

olarak olmaması gereken bir Allah tasavvuruna yönlendirmektedir.⁷³ Zira insanlar Allah'tan istenilmesi gereken her şeyi adeta bir çırpıda bunlar tarafından yapılabileceğini ve verileceğini düşünmektedirler.

7. Küresel Sömürüye İlkesel Duruşlarının Olmaması

Marjinal mehdî tiplerinin ortak bir özelliği de küresel sisteme karşı ilkesel bir duruşlarının olmamasıdır. Bununla beraber maddiyata, gösterişe ve zevku sefaya son derece önem vermeleridir. İnfak konusunu ara ara gündeme getirirler ancak onu kendilerine yapılmasını teşvik ederler. Çünkü bu tipler ferdiyetçilikten uzaklaştırarak kendi grupları içerisinde anlam kazanmanın önemini vurgularlar.

Tv kanallarında yapılan programlara veya bastırdıkları kitap ve dergilere bakıldığında son derece göz alıcı, cafcacı ve dikkat çekici olmasına özel önem göstermişlerdir. Halbuki İslam gösteriş yasaklamış, sade ve mütevazı olmayı ise teşvik etmiştir. Bu tiplerin aşırılıkları, diğer bir ifadeyle kendilerini frenleyememeleri onları dünyevileşmeye yöneltmektedir. Dünyevileşmeyi kendilerine hedef tayin ettikten sonra ise hedefe ulaşmada her türlü araç meşru görülmeye başlamaktadır.

Bu tipler, yerel ve küresel bağlamda yayınlar yapmakla beraber yerel ve küresel bağlamda bir ahlakî ve hukukî sorunu çözmek için atılması gereken herhangi bir adım atmazlar. Aksine kendileri bu türden meselelerin müsebbipleri olurlar. Bu da kendi müntesipleri tarafından normal bir durum olarak algılanmaya başlanmaktadır. Bunun neticesinde “günahın sıradanlaştırması ve meşrulaştırılması”⁷⁴ gerçekleşmiş olmaktadır. “Allah’a isyanın olduğu yerde kula itaat edilmez” ana kaidesinden haberi olmayan müntesipler, mehdî tiplerinin dedikleri her hususa şüphesiz bir şekilde ittiba etmektedirler. Bu durum da sırf önderlerine itaat uğruna Allah'ın emir ve yasaklarına isyanı yaptırmaktadır. Zira bir dönem liderlerinin dediklerini Allah'ın dediklerinin üzerinde değerlendirerek bir gecede tesettürü teferruat olarak değerlendirenler olmuştu.⁷⁵

Nihayetinde marjinal mehdî tipleri ahlak kurallarının geçerli olmadığı, mahremiyet duygusunun kaybolduğu ve meşru olmayanın meşrulaştırıldığı ortamlar oluşturdukları görülmektedir. Dolayısıyla yer yüzüne adaleti tesis etmeyi vaadeden mehdî tipleri, küresel bağlamda hiçbir adaletsizliği engelleyememekte aksine bir çok adalet ve ahlak problemi üretmektedirler.

8. Aile Bağlarını Kopartma

Mehdîlik iddiasında bulunan kişilerin en önemli özelliklerinden birisi de aile yuvasına verdikleri zarardır. İslam'ın en çok önemseydiği kurumlardan olan aile, ne yazık ki yine İslam inancı alet edilerek zedelenmektedir. Bu şahıslara müntesip olanlar ailelerinin dediklerinden ziyade artık bunların dediklerini yapmaktadırlar.

⁷³ Mustafa Öztürk, “Beklenen Kurtarıcı (Mehdî) İnancının Günümüze Yansımalarına Genel Bir Bakış”, *Beklenen Kurtarıcı İnancı Sempozyum Kitaplığı* (İstanbul, KURAMER Yayınları, 2017): 356.

⁷⁴ Öztürk, “Beklenen Kurtarıcı (Mehdî) İnancının Günümüze Yansımalarına Genel Bir Bakış”, 366.

⁷⁵ bk. Ekrem Keleş, “Bizi Aldatan Bizden Değildir”, *Din İstismarı*, (Ankara: DİB Yayınları, 2017), 31.

Öncesinde aldıkları ilmi bir behre yok ise bu iş daha da kolay olmaktadır. Halbuki eğer İslam dinini asli kaynaklardan öğrenmiş olsaydı, İslam'ın nakle yer verdiği kadar akla da yer verdiğini görürdü. Nihayetinde söylenenlerin kaynağını tespit edemezse de akılla değerlendirme yoluna gidebilecekti.

Mesele Avusturya Viyana'da yaşayan bir Türk vatandaş, uzun zamandan beri haber alamadığı kızlarını Oktar'ın programında görmesi son derece düşündürücüdür. Her ne kadar suç duyurusunda bulunup zararın neresinden dönülse kardır dese de o kızların hayatlarında ömür boyu izlerin bırakıldığı aşikardır.⁷⁶ Bu tür vakıaların yalnız bir tane ile sınırlı olmadığı ve yalnız Oktar için değil isimlerini yukarıda belirttiğimiz kişiler için de geçerli olduğunu basından rahatlıkla görmekteyiz.⁷⁷

Bundan kısa bir süre önce Türkiye'de yaşanan 15 Temmuz olayında bir grubun yaptıkları Müslüman toplumun din üzerinden nasıl mağdur edilebileceğinin tarihimizdeki en acı örneklerinden birisini oluşturmuştur.⁷⁸ Aynı tür mağduriyetlerin yaşanmaması için aile ile evlatları arasına giren bu tür şahıslara fırsat verilmemesi gerekmektedir. Zira sosyolojik bir gerçek olan bu tür şahısların, sosyolojik savrulmalara ve acılara yol açabilecekleri riski her daim bulunmaktadır.⁷⁹

Sonuç

Yukarıda isimlerini belirttiğimiz kişilerin mehdîlik iddiaları basit bir olay görünümünde değerlendirilmemelidir. Zira bu tür şahısların ortaya çıkardıkları tablo, tüm Müslümanlara dair olumsuz bir tavrın sergilenmesine sebep olmaktadır. Diğer taraftan Müslümanların içerisinde buldukları psikolojik durumun iç açıcı olmadığını da göstermektedir. Müslümanlar, içerisinde buldukları buhrandan kurtulmak için bir kurtarıcı aradıkları aşamada, ilmi birikimlerinin de olmaması onları yanlışlıklara sevk etmektedir. Öyle bir hal almaktadır ki kurtarıcı olarak kabul ettiklerine tereddütsüz teslimiyet göstermişlerdir. Bu tereddütsüz teslimiyet, "kurtarıcıların" nassların batını yorumlarını da kabule sevk etmiştir. Artık yapılan bu yorumlar onların inançları haline gelmektedir.

Günümüzdeki mehdîlik iddiaları şunu da hatırlatmaktadır: tarihte birçok mehdîlik iddiası oldu, fakat bu iddia sahipleri, mehdînin yapacaklarına inandıkları hususları yapamadılar. Bu günden sonra da böyle bir beklenti içerisine girmek ve bu iddia sahiplerine rağbet etmek tarihten ders alamamaktır. Bu durum mehdîliğin, toplumların siyasi ve kültürel eğilimleri neticesinde ortaya çıktığını göstermektedir.

⁷⁶ "Kızlarını Adnan Oktar'ın Programında Görünce", Haberler, 12 Şubat 2018, <https://www.haberler.com/kizlarini-adnan-oktar-in-programinda-gorunce-suc-10464551-haberi/>

⁷⁷ "Sahtekarı Kim Durduracak", Analiz Merkezi, 12 Şubat 2018, <http://www.analizmerkezi.com/bu-din-sahtekarini-kim-durduracak-32332h.htm>.

⁷⁸ Evkuran, *15 Temmuz Üzerine Düşünceler*, 25.

⁷⁹ Adem Çaylak, *Gülenizmin Soykütüğü*, (Ankara: Savaş Yayınları, 2016), 521.

Neredeyse mehdîlik iddiasında bulunanların tamamı kendilerine ait özel tv kanallarında eskiden üretilmiş teolojik bilgileri, özünde olmayan bir estetik ekleyerek izleyicilerine/müritlerine anlatmaktadırlar. Mehdîliği rüya, keşf ve aşırı te'villerle inanç haline getirilmiş bir olgu olarak sunmaktadırlar. Bu da körü körüne bağlılık veya yandaşlık olarak değişik boyutları ile giderek yaygınlaşmaktadır.

Görebildiğimiz kadarıyla Oktar, Çiftçi, Evrenesoğlu ve benzerleri, kendilerini insanlığın kurtuluşu için birer ruhanî otorite olarak kabul etmektedirler. Halbuki tarih boyu bu iddialarda bulunan yüzlerce kişinin gelip geçmesine rağmen, onların dedikleri huzur ortamı oluşmadı aksine bunların kendileri huzursuzluğun sebebi oldular. Şu an bile çalışmamızda isimlerini belirttiğimiz kişiler onlarca mağdur aile oluşturmuş olup, hukuki soruşturmaları devam etmektedir. Son tahlilde bu tipler İslam alemine birlik ve huzur yerine tefrika ve buhranlı yaşam sunmaktadırlar.

Nihayetinde, "tabiatın boşluk kabul etmediği" gerçeğinden hareketle, İslamî değerlerin hakiki anlamıyla yaşanmamasıyla oluşan alanları bu tür şahıslar doldurmaktadır. Bunlar da kendi yorumlarını dinle özdeşleştirmekte ve yalnız kendilerinin sahih dini bilgi taşıdıklarını ifade etmektedirler. Böyle olunca da sırf kendi platformlarında kullandıkları argümanları bir takım hamasi duygularla mezc ederek insanlığın kurtuluşu için bir gelecek vaatmeye koyuluyorlar.

Kaynakça

- Altuntaş, Halil. "Dini Kaldıraç Yapma İhaneti". *Din İstismarı*. 35-40. Ankara: DİB Yayınları, 2017.
- Analiz Merkezi, "Sahtekarı Kim Durduracak", 12 Şubat 2018, <http://www.analizmerkezi.com/bu-din-sahtekarini-kim-durduracak-32332h.htm>.
- A9Tv, "Mehdî", 1 Ocak 2018, [http://a9.com.tr/video/1009/Hz-Mehdî-\(as\)/all](http://a9.com.tr/video/1009/Hz-Mehdî-(as)/all).
- A9 Tv, 14 Şubat 2018, <https://www.a9.com.tr/>.
- Bulut, Halil İbrahim. *İslam Mezhepleri Tarihi*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2013.
- Büyükkara, Mehmet Ali. "Mehdîlik Meselesi Hakkında Mütâlalarım". *Beklenen Kurtarıcı İnanıcı Sempozyum Kitaplığı*. 431-436. İstanbul, KURAMER Yayınları, 2017.
- Canlı Tv, 14 Şubat 2018, www.canlitvlive.io/izle/gonca-tv.html.
- Coşkun, Ali. "Dinî Kurtuluş (Mehdîlik) Hareketlerinin Sosyolojik Boyutu". *Tarihten Günümüze Tartışmalı İnanç Meseleleri*. 47-57. İstanbul: İFAV Yayınları, 2014.
- Cürcânî, Seyyid Şerif Ali b. Muhammed. *Mu'cemu't-Ta'rifât*. thk. Muhammed Siddık el-Minşâvî. Kahire: Dârü'l-fazile, ts.

- _____. *Şerhu'l-Mevâkıf*. 1. Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma eserler Kurumu Başkanlığı, 2015.
- Çaylak, Adem. *Gülenizmin Soykütüğü*. Ankara: Savaş Yayınları, 2016.
- Çınar, Mahmut. *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2016.
- _____. "Çağdaş Mehdîlik Tasavvurları ve Bunların Tarihsel Arka Planı". *Tarihten Günümüze Tartışmalı İnanç Meseleleri*. 57-73. İstanbul: İFAV Yayınları, 2014.
- Demir, Ahmet. *Mehdînin Çıkış Alametleri ve Özellikleri*. İstanbul: Güneş Yayınları, 2005.
- Demir, Hilmi. *Gülen Örgütü Ezoterik Bir Kült Cemaatin Radikalleşmesi*. Ankara: Ay Yayınları, 2017.
- Dini Bülten, "Diyanet İşleri Başkanı Erbaş'tan Adnan Oktar Açıklaması", 12 Şubat 2018, <http://www.dinibulten.com/diyanet/diyanet-isleri-baskani-erbastan-adnan-oktar-aciklamasi/7220>.
- Ebû Davud, Suleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî. *Sünen*. İstanbul: y.y., 1992.
- Evkuran, Mehmet. *15 Temmuz Üzerine Düşünceler*. Ankara: Eski Yeni Yayınları, 2017.
- Gonca Tv, "Goncanın Özlemi", 13 Şubat 2018, <http://www.goncatv.com.tr/>.
- Gonca Tv, "Yayın Akışı", 12 Şubat 2018, <http://www.goncatv.com.tr/>.
- Görmez, Mehmet. "Din İstismarı". *Din İstismarı*. 9-12. Ankara: DİB Yayınları, 2017.
- Haber Dilovası, "Şimdide Kebdini Mehdî İlan Etti", 12 Şubat 2018, <http://www.haberdilovasi.com/haber-simdi-de-kendini-mehdi-ilan-etti-1071.html>.
- Haberler, "Kızlarını Adnan Oktar'ın Programında Görünce", 12 Şubat 2018, <https://www.haberler.com/kizlarini-adnan-oktar-in-programinda-gorunce-suc-10464551-haberi/>
- Hakyemez, Cemil. "Mehdî Düşüncesinin İtikadîleşmesi Üzerine". *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/5 (2004): 127-144.
- Harman, Vezir. "Resûl ve Nebi Kavramları Çerçevesinde Peygamberliğin Dindeki Yeri". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Drgisi* 18/2 (2014): 45-78.
- Harun Yahya -Adnan Oktar "Harun Yahya", , 2 Şubat 2018, [http://www.harunyahya.org/tr/Makaleler/4212/Hz-Muhammed-\(sav\)-in-kutlu-soyu-Seyyidler](http://www.harunyahya.org/tr/Makaleler/4212/Hz-Muhammed-(sav)-in-kutlu-soyu-Seyyidler).
- Harun Yahya-Adnan Oktar, "Harun Yahya", 2 Şubat 2018, <http://www.harunyahya.org/tr>.
- Harun Yahya, 14 Şubat 2018, <http://harunyahya.org/>.
- Harun Yahya, 14 Şubat 2018, <https://adnanoktarsays.com/>; <http://adnanoktar.com/>.

- Harun Yahya, "Günün Sözü", 14 Şubat 2018, <http://podcast.harunyahya.com/bilgi/gununsozu/13052-peygamberimiz-s-a-v-in-kad%C4%B1nlara-bak%C4%B1%C5%9F-a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1-m%C3%BCkemmeldi-kad%C4%B1na>
- İmam İskender Ali, "İmam İskender Ali Mihr Kimdir", 11 Şubat 2018, http://www.imamiskenderalimihir.com/iskenderevrenosoglu/imamiskender_ali_mihir/rhS.as
- İskender Evrenesoğlu, 14 Şubat 2018, www.imamiskenderalimihir.com/
- İsfehanî. *Makâlâtü't-talibîn*. thk. Ahmed Sakar, Kahire: y.y., 1949
- Kaya, Emine. "Dini Grupların Dini Bilgi Kaynaklarını Kullanırken Araçsallaştırdığı Formlar (Fetö Örneği)". *Journal of Analytic Divinity International Refereed Journal* 1/1 (2017): 65-82.
- Kazanç, Fethi Kerim. "Klasik Kelâmî Tartışmaların Doğuşu ve Gelişimine Etki Eden Faktörler". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24/25 (2007): 177-226.
- Keleş, Ekrem. "Bizi Aldatan Bizden Değildir". *Din İstismarı*. 29-34. Ankara: DİB Yayınları, 2017.
- Kummî, Ebû Câfer Muhammed b. Ali İbn Bâbaveyh. *Şîû Fırkalar*. trc. Hasan Onat v.dğr., Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2004.
- _____. Ebu Cafer Muhammed b. Ali, *Risaletü'l-i'tikadâtü'l-İmâmiyye (Şîû İmâmiyye'nin İnanç Esasları)*. trc. E. Ruhi Fıçlalı, Ankara: Ankara ün. İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1978.
- Köse, Ali. *Milenyum Tarikatları Batıda Yeni Dini Akımları*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2011.
- Lebon, Gustave. *Kitleler Psikolojisi*. trc. Selahattin Demirkan, İstanbul: Yason Yayınları, 1979.
- Mâtürîdî, Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd. *Te'vilâtu Ehli's-Sünne*. 7. cilt thk. Mecdi Beslüm, (Beyrut: Saru'l-kutubi'l-ilmîyye, 1426/2005.
- _____. *Kitâbu't-Tevhîd*. thk. Bekir Topaloğlu-Muhammed Aruçi, Beyrut: Dâru sader, 2010.
- Mukaddem, Muhammed b. İsmail. *el-Mehdî*. İskenderiye: y.y., 1424.
- NTV, "RTÜK'ten Adnan Oktar'a Ceza", 14 Şubat 2018, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/son-dakika-haberi-rtukten-adnan-oktara-ceza,3Ov53TfQ1kyOwmn8kM7jEg>.
- Nur Tv, 14 Şubat 2018, <https://www.canlitv.com/nur-tv/>; <https://mpl.tv.tr/>.
- Öztürk, Mustafa. "Beklenen Kurtarıcı (Mehdî) İnancının Günümüze Yansımalarına Genel Bir Bakış", *Beklenen Kurtarıcı İnanıcı Sempozyum Kitaplığı*. 353-376. İstanbul, KURAMER Yayınları, 2017.

- Özdemir, Mehmet. *Endülü's Müslümanları, Siyasi Tarih*. Ankara: TDV Yayınları, 2013.
- Râzî, Muhammed b. Ömer b. Hüseyin Fahreddîn. *Kelâm'a Giriş* (el-Muhassal). trc. Hüseyin Atay, Ankara: Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yayınları, 1978.
- Sarıkçıoğlu, Ekrem, "Mehdî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 28: 369-371.
- Suyûfî. *el-Camiü's-sağir*. Beyrut, y.y., ts
- Sarıkaya, M. Saffet. "Dini Zihniyetimizin Oluşumunda Dini Tarikat ve Cemaatlerin Olumsuz İz Düşümleri". *İnsan Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 3/5 (2001): 45-60.
- Watt, Montgomery. *İslami Hareketler ve Modernlik*. trc. Turan Koç, İstanbul: İz Yayınları, 1997.
- Yahya, Harun. *Hayalin Diğer Adı Madde*. İstanbul: Araştırma Yayınları, 2014.
- Youtube, "Mehdi İki Defa Hapse Girecek", 12 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=krdQyye8sbY>.
- Youtube, "Canlı Yayında Vahiy Geliyor", 12 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=Fws1DoWN7OQ>.
- Youtube, "Ayak Rahatsızlığı İçin Dua Eden Tuncer Hoca", 13 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=azh69Sgk2zk>
- Youtube, "Çiftçi İle Hoş Sohbetler", 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=Lv2eoUqEOgA>.
- Youtube, "İskender Evrenesoğlu'ndan Müridinin Kızına Taciz", 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=XawkrCfDqgo>; <https://www.youtube.com/watch?v=DuzMnlx-g7Q>.
- Youtube, 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=hvpMw5xsDBA>.
- Youtube, 14 Şubat 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=BMkuULoIXHc>.